

Anılarımdaki Meral Hocam

My Professor Meral Alpay in My Memories

Selçuk Süzmetaş*

Öz

1991 yılının Ekim ayında, üniversite hayatımın ilk dersini, Amfi 7’de “Toplum ve Kütüphane” adıyla almıştım. Unutamadığım ve derin izler bırakan bir ders olmuştu. Tabii ki, Meral Hocamızdan aldığımız ilk dersimizdi. Yıllar geçip de mezun olduğumda, uzun yıllar Meral Hocamın çalışma ekibinde yer almam ayrı bir gurur kaynağı olmuştur. Meral Hocam; artık benim hem hocam, hem danışmanım, hem rehberim, örnek aldığım bir meslek büyüğümdü. Disiplinli ve otoriter görünümünün altında, sevgi dolu masmavi gözlerindeki derin bakışları, bir o kadar duygusal kalbiyle, bizlere aydınlanmanın, disiplinli çalışmanın, vatan sevgisinin ne olduğunu sözleri ve hareketleriyle her zaman göstermiştir. Hocam, sizin öğretilerinizi her zaman rehberim olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Meral Alpay; İstanbul Üniversitesi; Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü; Türk Kütüphaneciliği.

Abstract

In October 1991, I took the first course of my university life under the name of “Society and Library” in Amphithe 7. It is a course that I will never forget it and has left deep traces in me. Of course, it was our first course from Professor Meral Alpay. After years from my graduation, it was a source of pride for me to be part of Meral Alpay’s working team for many years. Professor Alpay was both my teacher and consultant and she was exemplary librarian. Under her disciplined and authoritarian appearance, her deep gaze in his loving deep blue eyes, with his emotional heart, has always shown us what enlightenment, disciplined work, love of homeland is by his words and actions. My dear professor, your teachings will always be my guide.

Keywords: Meral Alpay; Istanbul University; Department of Information and Documentation Management; Turkish Librarianship.

Meral Hocamdan aldığım ilk ders, *Toplum ve Kütüphane*’nin ardından; *Araştırma Yöntemleri*, *Kütüphane İşlemleri*, *Üniversite Kütüphaneleri* ve şu an adını hatırlayamadığım diğer derslerimin yanı sıra, Meral Hocamla yaşadığım her diyalog bir ders havasında geçiyordu.

1992 yılı ve üniversitede ilk 1 Mayıs gününü yaşayacaktım. Bizden büyük sınıflardan farklı şeyler duymuştum. Duyduklarımın endişesi ve ürkekliğiyle birlikte, Meral Hocamın odasına heyecanla gitmiştim. Hocam, heyecanımı anlamış olacak ki, hemen karşısında duran sandalyeye oturmamı söyledi. Kendisine, 1 Mayıs günü ders olup olmayacağını sorduğumda; İvan Pavlov’un asistanıyla olan diyalogunu anlatmış ve herkesin kendi işini yapması gerektiğini

* Öğretim Görevlisi, İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı.

E-posta: suzmetas@istanbul.edu.tr

Academic Librarian., Istanbul University Library, Turkey.

söylemişti. Yani, 1 Mayıs günü ders yapılacaktı ve 1 Mayıs günü yapılan derste; üniversitenin, bir ülke için, lokomotif görevi gördüğünü örnekleriyle bize anlatmıştı.

Yıllar çabuk geçiyordu ve son sınıf olmuştum. Edebiyat Fakültesi Laleli Kapısından çıkarken, Meral Hocamla karşılaşmıştım. Hocam, Merkez Kütüphaneye yarı zamanlı çalışacak asistan öğrenci alınacağını söylemişti. Hocamdan aldığım bilgi üzerine, asistan öğrenci olarak Merkez Kütüphanede yarı zamanlı olarak işe başlamıştım.

Yaptığım ilk iş; bilgi ve belgeye erişim noktasında, güncel olmayan alfabetik ve sistematik kart katalogların katalog çekmecelerine dizilerek, katalogların güncelliğinin sağlanmasıydı. Bu çalışmaya 1994 yılı Ekim ayında başlamış ve 1995 yılı Kasım ayında tamamlamıştık. Bu çalışmayla birlikte 40.000 sistematik konu kataloğu Evrensel Onlu Sınıflandırma Sistemine göre ve 30.000 alfabetik katalog fişi önce kendi içlerinde sıralanmış ve ardından kart katalog çekmecelerindeki yerlerine yerleştirilmişti. Bu çalışmayla birlikte, dermenin güncelliği sağlanmış ve okuyucunun erişemediği yayınlara erişim sağlanmıştı. Bu, beni oldukça heyecanlandırmıştı.

Asistan öğrenci olarak çalıştığım dönemde, Meral Hoca, dört uzman kütüphaneci alacağını söylemişti. Hocamdan aldığım bilgi üzerine, sınava başvuru için gerekli prosedürü gerçekleştirmiştim.

Sınav gününü hayatım boyunca unutmam mümkün değildi. Zira, yazılı sınavım iyi geçmişti. Ancak, mülakat pek parlak değildi. Meral Hocam, mülakatta beni epey terletmişti. Mülakat çıkışında moralim oldukça bozuktu. Bir süre sonra, sınav sonucu kapalı zarf içinde tarafıma tebliğ edildiğinde, büyük bir heyecanla sınavı kazandığım bilgisini, zarfın içinden çıkan yazıyla öğrenmiştim.

Benim için yepyeni bir dönem başlamıştı. 1995 yılı Eylül ayında, Merkez Kütüphanede uzman kütüphaneci olarak meslek hayatına atıldım.

Benim için, 1995-2005 yılları arasındaki on yıllık süreç, Meral Hocamla dolu dolu geçirdiğim, meslek hayatımın temellerinin atıldığı ve görev aldığım kütüphanede önemli dönüşümlerin yaşandığı bir süreç olup, bu, şahsım adına önemli kazanımları elde ettiğim bir süreç olmuştur.

Bugün, geriye dönüp baktığımda; Meral Hocamın Merkez Kütüphane ve Nadir Eserler Kütüphanesi için düşündüklerini ve planladıklarını, o dönemin şartları kapsamında gerçekleştirmek için vermiş olduğu mücadele ve bu mücadeleyi verirken kendisinin yanında yer almış olmak benim için ciddi bir kazanım olmuştur.

1995-2005 yılları arasında yaşadığım süreci, bugünkü bilgi birikimim ve tecrübemle değerlendirdiğimde, Meral Hocamın Merkez Kütüphane için çok yönlü düşündüğünü, planlar yaptığını ve çalıştığını şimdi çok daha iyi anlamaktayım. Özellikle bilgi ve belgeye erişim noktasında önemli dönüm noktalarının yaşandığı bu süreç içinde yapılan çalışmalar, altı madde altında toplanabilir:

Birincisi; kütüphane otomasyon yazılımı çalışmaları Kasım 1995 yılında başlamıştır. Bu çalışmalarda önemli dönüm noktaları, Merkez Kütüphane yayınlarının kataloglama işlemlerinin otomasyona aktarılması olup, 1999 yılında da otomasyon SQL ortamına aktarılmıştır. Sonrasında, şube kütüphanelerde de aynı otomasyon kullanılmaya başlanmıştır. Bu haliyle, İstanbul Üniversitesi Kütüphanelerinin toplu kataloğunun oluşturulması noktasında, önemli bir aşama kaydedilmiştir. Aynı otomasyon üzerinden, Merkez Kütüphanede; kütüphane içinde dolaşım modülü hizmet vermeye başlamıştır. Ayrıca, 1995 yılında konu başlıkları uygulamasına geçilmiştir. Kitaplardaki aksesyona göre numaralandırmadan, yıllara göre aksesyon numarasına geçilmiştir.

Bilgi ve belgeye erişim noktasındaki çalışmaların ikincisi; 1996 yılında Merkez Kütüphaneye Internet bağlantısının sağlanması olmuştur. Aynı zamanda, veri tabanlarına Internet ortamında erişim Merkez Kütüphaneden sağlanmıştır.

Bilgi ve belgeye erişim noktasındaki çalışmaların üçüncüsü; 1996'lı yıllarda Merkez Kütüphanede network sisteminin kurulması olmuştur. Bu dönem önemli bir dönüm noktasıdır. Bir sunucu, üç tarama terminali ve üç kataloglama terminali ile Ufuk Kütüphane Otomasyon Yazılımı hayat bulmuştur. Yine bu network sistemi, üniversitemizdeki ilk uygulama olması açısından da önemlidir. Sonraki yıllarda, üniversitemiz network sistemi oluşturulmuş ve bu yapıya geçiş yapılmıştır.

Bilgi ve belgeye erişim noktasındaki çalışmaların dördüncüsü; Nadir Eserler Kütüphanesinde kullanılmak üzere, mikrofilmden fotokopi çıktısı alınan cihazın alınmasıyla birlikte, araştırmacıların bilgi ve belgeye erişiminde önemli bir aşama olmuştur.

Bilgi ve belgeye erişim noktasındaki çalışmaların beşincisi; o dönemdeki adıyla "Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu" kapsamında Merkez Kütüphaneye gelen, ancak kataloglama işlemi yapılmadığı için erişim sağlanamayan ve yıllar içinde birikmiş yayınların kataloglanarak dermenin güncel hale getirilmesidir. Bu sayede bilgi ve belgeye erişimde önemli bir aşama kaydedilmiştir.

Bilgi ve belgeye erişim noktasındaki çalışmaların altıncısı; 2002-2003 yıllarında dijitalleştirme çalışmalarının başlamasıdır. Bu çalışmalarda kazanılan bilgi birikimi ve tecrübeler, gelecek yıllarda yapılacak çalışmalara ışık tutmuştur. Özellikle açık erişim çalışmaları kapsamında elde edilen tecrübe ve birikimler pekiştirilerek uygulama alanı bulmuştur. Bu dönem yukarıda sıralananların dışında, mesleki gelişimimiz adına çeşitli mesleki ve akademik çalışmaların da yapıldığı bir dönem olarak akıllarda kalmıştır.

Meral Hoca, personel motivasyonu ve aidiyetinin geliştirilmesi noktasında; yüksek lisans ve doktora çalışmaları, bildiri ve makale çalışmalarında her zaman destek olmuş ve yol göstermiştir. Yaptığı bilgilendirme toplantılarında, özellikle uluslararası literatürdeki güncel makaleleri bizlerle paylaşmıştır. Buna ilaveten, Merkez Kütüphanede görev alan öğretim görevlilerinin, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde her yıl düzenli olarak seminer dersleri vermelerini sağlamıştır. Ayrıca Anglo Amerikan Kataloglama Kuralları 2'nin çeviri çalışmalarını yürütmüştür.

Meral Hoca'nın döneminde abone olunan yabancı basılı dergilerden oluşan seçki hazırlanır, öz dizinleri Türkçe'ye çevrilir ve tüm akademik birimlere gönderilmiştir. Bu amaçla Merkez Kütüphane bünyesinde Çeviri Bürosu kurulmuştur.

Merkez Kütüphanedeki yayın depoları sorununu ilk duyuran ve çözüm yolları arayan yine Meral Hoca olmuştur. Meral Hoca kendini Merkez Kütüphaneye ve öğrencilerine adanmış, gerçek bir bilim insanı, örnek bir cumhuriyet kadınıydı.

Hocamı özlem ve rahmetle anıyorum, mekanı cennet olsun.